

комфортні умови проживання та забезпечує безпеку та зручність для утримувача.

14. Правовий захист: Договір довічного утримання надає старшим людям правовий захист їхніх інтересів. Він встановлює чіткі права та обов'язки надавача послуг та утримувача, що дозволяє запобігти можливим конфліктам та недорозумінням.

15. Зниження соціальної ізоляції: Договір довічного утримання може бути важливим засобом зниження соціальної ізоляції старших людей. Надавачі послуг можуть організовувати соціальні заходи, спільні активності та програми, що сприяють взаємодії з однолітками та інтеграції утримувачів у соціальну спільноту [3].

Таким чином, договір довічного утримання є потужним інструментом, який пропонує широкий спектр переваг для старшого покоління. Він дозволяє забезпечити фінансову стабільність, гарантований догляд, передачу спадщини та збереження самостійності старших людей. Такі договори сприяють покращенню якості життя, зниженню соціальної ізоляції та забезпечують мир і спокій розуму. Розвиток та регулювання таких договорів є важливими аспектами соціального захисту та підтримки старшого покоління.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1.Ткаченко М. В. Істотні умови договору довічного утримання. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 265–273.

2.Пучковська І. Щодо загальної характеристики договору довічного утримання (догляду). *Проблеми законності*. 2019. № 105. С. 49–56.

3.Івашова І. П. Особливості правового регулювання договору довічного утримання (догляду). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 26. С. 62–64.

Вячеслав ЄРМАКОВ,

канд. геогр. наук, доцент

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Марина ЛАНІНА,

здобувач магістерського рівня вищої освіти

освітньої програми «Середня освіта (Географія)» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

РЕТРОСПЕКТИВНІ АСПЕКТИ КРАЄЗНАВЧОГО ВИВЧЕННЯ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ

Актуальність проблеми. Сучасна гідрографічна мережа території являє собою складну компонентно-географічну систему, яка знаходиться у тісній взаємодії з іншими природними

компонентами, насамперед з рельєфом та кліматом. Зміна одного із природних компонентів закономірно призводить до змін в інших. Останні тенденції у динаміці стану внутрішніх вод викликають певне занепокоєння і вимагають подальших досліджень з метою вироблення дієвих заходів щодо охорони та збереження водних ресурсів. Використання ретроспективного підходу до вивчення водних об'єктів дозволить глибше зрозуміти закономірності гідрологічних процесів, з'ясувати головні фактори, що на них впливали.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є показ значення ретроспективних аспектів при краєзнавчому вивченні водних об'єктів.

Результати наукових досліджень. Ретроспективний підхід у географії передбачає вивчення станів природних компонентів, ландшафтів, територіально-господарських комплексів у минулі історичні епохи. В цьому плані відбувається поєднання географічних та історичних методів дослідження з використанням відповідного наукового інструментарію [1;3]. Вивчення гідрографічної мережі території з ретроспективно-географічної точки зору включає у себе реконструкцію річкової сітки, особливості її динаміки, локалізацію інших водних об'єктів, аналіз умов формування стоку і водності річок, впливу антропогенних чинників. Подібні дослідження мають також важливе краєзнавче значення, що дозволяє краще пізнати свій рідний край.

Використання ретроспективно-географічного підходу до краєзнавчого вивчення гідрографічної мережі обумовлює специфіку джерельної бази та аналізу вміщеної інформації. Для конкретних умов Полтавщини вона представлена статистичними описами намісництва, матеріалами переписів та земельних межувань, результатами спеціальних експедиційних досліджень гідрологічних об'єктів, а ближче до сучасного періоду доступні матеріали польових і стаціонарних гідрометеорологічних спостережень [4]. Загальною закономірністю тут є те, що зменшується повнота та інформативність джерел стосовно стану та географії внутрішніх водних об'єктів. Це вимагає залучення непрямих методів аналізу інформації, яка ґрунтується на фрагментарних та узагальнених даних.

Одним із важливих джерел реконструкції гідрографічної мережі території є використання для аналізу картографічного матеріалу (зокрема, детальних топографічних карт) минулих епох (насамперед, картографічні джерела XVIII-XIX ст.) у поєднанні із сучасними супутниковими знімками. Способом подальшого

накладання зображень на картографічну основу отримується синтетична карта сучасної та минулої гідрографічної мережі. Такий порівняльний аналіз результатів дистанційного зондування Землі з картографічною інформацією щодо річкової мережі та інших водних об'єктів дозволяє детально прослідкувати її динаміку, оцінити її стан та створити спеціальні просторові моделі гідрологічних процесів [2].

Подібні картографічні моделі виступають складовою частиною ретроспективно-географічного аналізу гідрологічних процесів певної території особливо з використанням басейнового підходу до вивчення умов формування річкового стоку.

Основні результати ретроспективно-географічного вивчення водних об'єктів також можуть бути використані у навчальній діяльності при вивченні відповідних тем географії України та географії рідного краю. Так при вивченні внутрішніх вод вирішуються важливі завдання по удосконаленню вмінь складати фізико-географічні характеристики річок, давати господарську оцінку їх значення, а також розуміти проблеми охорони та раціонального використання водних ресурсів. При цьому ефективною може бути практична складова, спрямована на застосування основних методичних прийомів і результатів ретроспективно-географічних досліджень водних об'єктів на місцевості при плануванні та проведенні уроків на природі, а також навчальних екскурсій і експедицій.

Висновки. Таким чином, використання ретроспективного підходу до вивчення водних об'єктів передбачає створення порівняльних картографічних моделей як складової частини ретроспективно-географічного аналізу гідрологічних процесів певної території у сукупності з використанням басейнового підходу до вивчення умов формування річкового стоку. Подібні дослідження мають важливе науково-прикладне, краєзнавче та освітнє значення у плані кращого пізнання закономірностей і факторів регіональних гідрологічних процесів.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Джаман М. О., Єрмаков В. В., Смирнова В. Г. Суспільно-географічні процеси на території Полтавського історико-географічного краю у період формування індустріального суспільства: Монографія. Під ред. Академіка АЕН України М.О. Джамана. Полтава : РВВ ПУЕТ. 2011. 232 с.
2. Єрмаков В. В., Сарнавський С. П. Річкова мережа міста Полтави: ретроспекція та сучасність. Scientific and educational dimensions of natural sciences : Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. С. 457-479.

3. Самородов В. М. Якими були річки нашого краю у минулому? *Наш рідний край*. Вип. 5. Полтава. 1990. С. 17-24.

4. Сарнавський С. П., Гребінь В. В. Ретроспективний аналіз досліджень річкової мережі лівобережжя Середнього Дніпра (від перших згадок до детальних описів – IV ст. до н.е - кінець XVIII ст.) *Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*. - 2021. №4 (62). С. 46-66. URL: https://hydro-chemistry-ecology.knu.ua/wp-content/uploads/2022/01/4_-2021_462.pdf (дата звернення 01.05.2023)

Олена КОЛЕСНИК,

к.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної терапії, ерготерапії,

ЗВО Полтавський інститут бізнесу

«Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

Олександра ГЕНКЕЛЬ,

здобувач бакалаврського рівня вищої освіти освітня програма «Право»

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ І СВОБОДИ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИН: НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ

Механізм гарантування прав і свобод людини та громадянина є важливою складовою сучасного демократичного суспільства. В Україні відбуваються активні дослідження щодо цього питання з метою забезпечення ефективного захисту прав і свобод громадян. Визнання та захист прав людини і громадянина є основною передумовою для розвитку країни в напрямку демократії, правової держави та ринкової економіки. Україна, як суверенна держава, визнає та гарантує основні права і свободи своїм громадянам у відповідності з міжнародними стандартами та власним законодавством. Вищезазначене актуалізує тему обраного нами дослідження.

Метою даної статті є дослідження механізму гарантування прав і свобод людини та громадянина.

Дослідження механізму гарантування прав і свобод людини та громадянина в Україні здійснюється на різних рівнях, включаючи наукові установи, правозахисні організації та державні інституції. Ці дослідження спрямовані на виявлення проблем, ідентифікацію причин порушень прав людини та розробку ефективних механізмів їх захисту.

Одним із прикладів дослідження механізму гарантування прав і свобод в Україні є аналіз правової системи та діяльності судових органів. Дослідники вивчають ефективність судової системи, доступність правосуддя для громадян, якість розгляду